

Nr 25.

Ankom till riksdagens kansli den 21 april 1942 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag ur kyrkofonden till särskild prästerlig verksamhet utom riket.

Genom en den 6 mars 1942 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 150, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för nämnda dag föreslagit riksdagen att godkänna av föredragande departementschefen föreslagna grunder för bidrag ur kyrkofonden till särskild prästerlig verksamhet utom riket.

På riksstaten finnes nu uppfört ett förslagsanslag av 43,200 kronor till avlöningar till pastorer vid svenska församlingar i utlandet. Ur anslaget bestrides avlöning med 6,000 kronor till pastor vid en var av följande fem svenska församlingar i utlandet, nämligen svenska Gustafs församlingen i Köpenhamn, svenska Victoriaförsamlingen i Berlin, svenska Sofiaförsamlingen i Paris, svenska Olaus Petriförsamlingen i Helsingfors samt svenska Margaretaförsamlingen i Oslo. Återstoden av anslaget, ett förslagsvis betecknat belopp av 13,200 kronor, användes till dyrtidstillägg på nämnda avlöningsbelopp enligt de grunder för åtnjutande av dyrtidstillägg, som gälla för befattningshavare vid statens oreglerade verk. Anslaget disponeras av utrikesdepartementet för utbetalning till kyrkoråden i vederbörande församlingar.

Vidare är på riksstaten uppfört ett förslagsanslag av 65,000 kronor till religiös och social verksamhet bland svenskar i vissa utländska hamnstäder. Härav disponeras 45,000 kronor till avlöning åt svenska sjömanspräster i utlandet, nämligen 5,000 kronor för en var av sjömansprästerna i Melbourne, West Hartlepool, Stettin, London, Antwerpen, Rotterdam, Hull, Buenos Aires och Danzig. Ur den återstående delen av anslaget, en förslagsvis betecknad post på 20,000 kronor, utgår dyrtidstillägg på nämnda av statsmedel utgående avlöningsförmåner enligt de grunder för åtnjutande av dyrtidstillägg, som gälla för befattningshavare vid statens oreglerade verk. Anslaget disponeras av statskontoret för utbetalning till svenska kyrkans sjömans-

vårdsstyrelse, som mot redovisningsskyldighet inför riksräkenskapsverket äger använda anslaget för därmed avsett ändamål. Det må nämnas, att anslaget år 1940 till följd av krigsförhållandena minskades med 10,000 kronor genom indragning av de för sjömanspräster i Dunkerque och Gdynia avsedda lönebeloppen.

Enligt medgivande av 1941 års riksdag skulle här nämnda församlingspastorer och sjömanspräster, vilka åtnjuta avlöning av statsmedel, därjämte kunna — efter beslut i varje särskilt fall av Kungl. Maj:t — komma i åtnjutande av kristillägg å dessa löneförmåner enligt de grunder, som bestämts i kungörelsen 1941:29 angående kristillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst m. fl. under år 1941. Kristillägget till prästerna i fråga skall utgå ur åttonde huvudtitelns förslagsanslag till kristillägg. Dylik förmån har hittills tillerkänts pastorerna vid de svenska församlingarna i Köpenhamn, Paris, Helsingfors och Oslo. Enligt de av Kungl. Maj:t därvid meddelade bestämmelserna skulle kristillägget utgå under år 1941. Genom den med stöd av 1941 års riksdags beslut (skrivelserna 1941:519) utfärdade kungörelsen den 16 januari 1942, nr 9, hava sedermera, bland andra, dessa präster tillerkänts kristillägg enligt samma grunder jämväl för första kvartalet 1942.

Till de utlandspastorer och sjömanspräster, varom här är fråga, kunna även särskilda ersättningar av statsmedel utgå ur åttonde huvudtitelns förslagsanslag till reglering av vissa kursförluster. Enligt gällande bestämmelser må nämligen de av statsmedel utgående avlöningsförmånerna för pastorer vid svenska församlingar i länder, vilkas valuta bibehållits i guldparitet, och för i sådana länder anställda svenska sjömanspräster utgå efter en kurs, motsvarande guldpariteten med avdrag av fyra procent. Vidare må till de svenska sjömansprästerna i London, Hull och West Hartlepool utgå ersättning för kursförluster å dem av statsmedel tillkommande avlöningar, i den mån kursförlusterna överstiga en kursmarginal av fyra procent. Detta anslag disponeras i vad angår reglering av kursförluster för sjömansprästerna av statskontoret för utbetalning till svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse, som äger använda anslaget för nämnda ändamål, samt i vad angår reglering av kursförluster för församlingspastorerna i utlandet av utrikesdepartementet för utbetalning till dem, till vilka de av statsmedel till dessa präster utgående avlöningsförmånerna utbetalas.

De sakkunniga, som år 1940 avgåvo förslag angående reformering av prästernas familjepensionering, föreslogo i sammanhang därmed, att samtliga här ifrågavarande avlönings- och kursregleringskostnader för utlandspastorer och sjömanspräster skulle överföras från statsbudgeten till kyrkofonden. Skälet härtill var i första hand, att kostnaderna för familjepensionering av utlandspastorerna i förekommande fall skulle enligt de sakkunnigas förslag komma att åvila kyrkofonden. Enligt de sakkunnigas förslag skulle såväl kostnadsramen som grunderna för medelsdispositionen såsom hittills bestämmas av Kungl. Maj:t och riksdagen gemensamt. I propositionen 1941:219, varige-

nom framlades förslag om reglering av familjepensionsväsendet för präster m. m., tillstyrktes vad de sakkunniga sålunda föreslagit. Riksdagen, som (skrivelsen 1941: 292) biföll nämnda proposition, godkände därmed ock här avsedda kostnadsöverflyttning. I anslutning härtill föreslogs vidare genom propositionen 1941: 238, att i lagen den 30 augusti 1932 om kyrkofond skulle i 6 § andra stycket, punkt 6, införas en bestämmelse av innebörd, att av kyrkofonden skulle utgöras kostnad enligt bestämmande av Konungen och riksdagen för särskild prästerlig verksamhet utom riket, vilken bestämmelse skulle träda i kraft den 1 juli 1942. Riksdagen (skrivelsen 1941: 313) antog detta förslag. Sedan Kungl. Maj:t (skrivelsen 1941: 10) begärt yttrande av 1941 års kyrkomöte över förslaget till reglering av familjepensionsväsendet för präster och i samband därmed jämväl över förslaget att genom bestämmelse i kyrkofondslagen pålägga kyrkofonden kostnaden för utlandspastorernas och sjömansprästernas avlönande m. m., förklarade sig kyrkomötet (skrivelsen nr 12) icke hava något att erinra häremot. Genom lag den 28 november 1941 (nr 909) har därefter ovanberörda genom propositionen 1941: 238 föreslagna bestämmelse om ifrågavarande kostnaders bestridande ur kyrkofonden införts i kyrkofondslagen.

Svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse har hos Kungl. Maj:t hemställt, att såsom bidrag till avlönande av sjömanspräster måtte för nästa budgetår anvisas oförändrat belopp samt att vid fastställande av dyrtidstillägg för samma tid måtte för de med statsmedel avlönade sjömansprästerna tillämpas samma grunder som för befattningshavare i statens tjänst.

I förevarande proposition anför *föredragande departementschefen, statsrådet Bagge* — efter att hava redogjort för gällande grunder för bidrag av statsmedel till prästerlig verksamhet utom riket — följande:

»De nu gällande grunderna för bidrag av statsmedel till avlöning m. m. åt utlandspastorer och sjömanspräster, för vilka jag härförut redogjort, torde kunna tillämpas oförändrade även sedan bidragen överflyttats från statsverket till kyrkofonden. Någon ändrad reglering med avseende å ifrågavarande avlöningsförmåner är icke för närvarande ifrågasatt. Förslag till sådan reglering beträffande utlandspastorerna har visserligen under år 1938 utarbetats av inom departementet tillkallad sakkunnig. Detta förslag har emellertid hittills icke ansetts böra av Kungl. Maj:t föreläggas riksdagen och för egen del är jag icke beredd att nu tillstyrka proposition på grundval av detsamma. Någon annan anledning att frångå eller vidtaga jämkning i de hittillsvarande grunderna för bidragens utgörande synes ej heller föreligga.

Till avlöning åt pastor vid en var av förenämnda fem svenska församlingar i utlandet skulle alltså från och med den 1 juli 1942 komma att utgå bidrag ur kyrkofonden med 6,000 kronor eller sammanlagt 30,000 kronor för budgetår. Härjämte skulle Kungl. Maj:t från denna tidpunkt äga att ur kyrkofonden bevilja bidrag till avlöning åt svensk sjömanspräst i utlandet med

5,000 kronor för budgetår, dock sammanlagt högst med 45,000 kronor. På dessa avlöningsbidrag skulle ur fonden jämväl komma att utgå dyrtidstillägg och i särskilda fall även kristillägg. Dyrtidstillägget torde, då någon avlöningsreglering sålunda icke nu genomföres, böra såsom hittills utgå enligt de grunder, som i detta hänseende gälla eller må komma att gälla för befattningshavare vid statens oreglerade verk. För kristillägget bör likaledes gälla de för nämnda befattningshavare stadgade grunder, men bör sådant tillägg liksom för år 1941 icke tillerkännas vederbörande präster generellt utan för varje särskilt fall beviljas allenast efter beslut av Kungl. Maj:t. Slutligen skulle ock ersättning för kursförluster komma att utgå ur kyrkofonden enligt de i detta hänseende nu tillämpade reglerna. Närmare bestämmelser beträffande de ifrågavarande bidragen torde i mån av behov få meddelas av Kungl. Maj:t.

De sålunda föreslagna grunderna för bidrag ur kyrkofonden till utlandsprästers avlönande torde böra gälla tills vidare från och med den 1 juli 1942 och således icke behöva varje år underställas riksdagen. För att Kungl. Maj:t skall kunna erhålla erforderlig kännedom om den mera föränderliga sjömansprästorganisationen torde svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse böra i början av varje budgetår till ecklesiastikdepartementet inkomma med berättelse om verksamheten under det närmast föregående budgetåret och därvid tillika göra framställning om sina önskemål i fråga om avlöningsbidrag för sjömanspräster under påföljande budgetår.»

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och får alltså hemställa, *Utskottet.*

att förevarande proposition, nr 150, måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 21 april 1942.

På första lagutskottets vägnar:

N. GÄRDE.

Närvarande: se under utskottets utlåtande nr 24.